YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

22 päivänä kesäkuuta 2005 *

Asiassa T-102/03,

Centro informativo per la collaborazione tra le imprese e la promozione degli investimenti in Sicilia SpA (CIS), kotipaikka Catania (Italia), edustajinaan asianajajat A. Scuderi ja G. Motta,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään E. de March ja L. Flynn, avustajanaan asianajaja A. Dal Ferro, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

jossa kantaja vaatii kumoamaan 15.11.2002 tehdyn komission päätöksen C(2002) 4155, jolla peruutettiin Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) 16.2.1993 tehdyllä komission päätöksellä C(93) 256/4 yleiskattavana tukena yritysten välistä yhteistyötä ja investointien edistämistä hoitavan tiedotuskeskuksen toiminnalle myönnetty tuki ja määrättiin palauttamaan ennakko, jonka komissio maksoi tämän tuen perusteella,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. D. Cooke sekä tuomarit R. García-Valdecasas ja I. Labucka,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.2.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 EY 158 artiklassa määrätään, että yhteisö kehittää ja harjoittaa toimintaansa taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi. Yhteisö pyrkii

erityisesti vähentämään alueiden välisiä kehityseroja sekä muita heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä edistääkseen koko yhteisön sopusointuista kehitystä. EY 159 artiklan mukaan yhteisö tukee myös tämän toteuttamista toiminnallaan, jota se harjoittaa rakennerahastojen, muun muassa Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), kautta.

2 Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja rahastojen tehtävien määrittämiseksi neuvosto antoi 24.6.1988 asetuksen (ETY) N:o 2052/88 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa (EYVL L 185, s. 9), jota on muutettu muun muassa 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2081/93 (EYVL L 193, s. 5).

3 Neuvosto antoi 19.12.1988 asetuksen (ETY) N:o 4253/88 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta (EYVL L 374, s. 1). Tämä asetus tuli voimaan 1.1.1989 ja sitä on muutettu useaan otteeseen ennen sen kumoamista rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä 21 päivänä kesäkuuta 1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1260/1999 (EYVL L 161, s. 1).

4 Asetuksen N:o 1260/1999 52 artiklan 1 kohdassa säädetyn siirtymäsäännöksen mukaan sovellettavassa asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa, jonka otsakkeena on "Tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen", sellaisena kuin kyseinen artikla on muutettuna 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2082/93 (EYVL L 193, s. 20) ja sellaisena kuin kyseistä artiklaa sovellettiin 15.11.2002, kun

komissio päätti peruuttaa nyt kyseessä olevan tuen (jäljempänä asetuksen N:o 4253/88 24 artikla), säädetään seuraavaa:

"1. Jos toiminnan tai toimenpiteen toteuttaminen ei ilmeisesti oikeuta siihen myönnettyyn rahalliseen tukeen tai osaan siitä, komissio tekee tapauksesta aiheellisen tutkimuksen yhteistyöhön osallistumista noudattaen, pyytäen erityisesti asianomaista jäsenvaltiota tai muita tämän toiminnan täytäntöönpanoa varten nimeämiä viranomaisia esittämään havaintonsa määräajassa.

2. Tämän tutkimuksen perusteella komissio voi vähentää asianomaiseen toimintaan tai toimenpiteeseen annettua tukea tai pidättää sen, jos tutkimus paljastaa epäsäännöllisyyksiä tai sellaisen huomattavan muutoksen, jolle ei ole pyydetty komission hyväksyntää ja joka vaikuttaa toiminnan tai toimenpiteen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa ne pannaan täytäntöön.

3. Jokainen aiheettomasti vastaanotettu rahasumma on palautettava komissiolle. Rahasummiin, joita ei palauteta, lisätään viivästyskorko varainhoitoasetuksen säännösten ja niiden yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, jotka komissio antaa VIII osastossa tarkoitettuja menettelytapoja noudattaen."

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

Tuen hyväksymisestä tehty päätös

5 Komissio hyväksyi 16.2.1993 tekemällään päätöksellä C(93) 256/4 tuen myöntämisen Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) Italian tasavallalle yleiskattavana tukena yritysten välistä yhteistyötä ja investointien edistämistä hoitavan tiedotuskeskuksen toiminnalle; tuki on osa yhteisön rakenteellisia tukitoimia koskevaa yhteisön

tukikehystä Regione Sicilianan osalta — tavoite nro 1 (jäljempänä hyväksymispäätös).

6 Hyväksymispäätöksen 1 artiklan toisessa kohdassa määrättiin, että tuki EAKR:sta oli myönnetty yritysten välistä yhteistyötä ja investointien edistämistä hoitavalle tiedotuskeskukselle, joka on välittäjänä toimiva vastuullinen elin, ja tuen määrä oli 6 760 000 ecua. Tämän määräyksen mukaan tuen käyttöä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä oli määrättävä kyseessä olevan jäsenvaltion; komission ja välittäjinä olevien elinten välisellä sopimuksella.

7 Hyväksymispäätöksen 2 artiklan ja päätöksen liitteenä olevan rahoitustaulukon mukaan EAKR:n tuki muodosti noin 60 prosenttia kyseessä olevan hankkeen arvioiduista kokonaiskuluista ja sitä oli tarkoitus täydentää Regione Sicilianalta saatavan 3 758 000 ecun ja yksityissektorilta saatavan 540 000 ecun suuruisilla osuuksilla.

8 Hyväksymispäätöksen 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistettiin 31.12.1993 viimeiseksi määräpäiväksi niiden oikeudellisesti sitovien sitoumusten tekemiselle, joihin menot perustuvat, ja 31.12.1995 kyseisten menojen syntymiselle:

"Yhteisön tukea voidaan käyttää yleiskattavan tuen mukaisiin toimiin liittyviin sellaisiin menoihin, joita koskevista oikeudellisesti sitovista sitoumuksista on päätetty ja joita vastaavat taloudelliset sitoumukset on otettu vastattaviksi jäsenvaltiossa ennen 31.12.1993. Viimeinen määräpäivä kyseisten menojen toteuttamiselle on 31.12.1995."

9 Hyväksymispäätöksen 3 artiklan toisen kohdan mukaan komissio voi kuitenkin pidentää näitä määräaikoja:

"Komissio voi kuitenkin pidentää kyseisiä määräaikoja jäsenvaltion jälkimmäisen määräajan kuluessa tekemän pyynnön johdosta, jos se on perusteltua esitettyjen tietojen perusteella. Jos komissio ei pidennä määräaikoja, menoihin, jotka ovat toteutuneet määräajan jälkeen, ei voida käyttää yhteisön tukea."

10 Komissio maksoi 22.3.1993 Italian valtionvarainministeriölle EAKR:n tukena 3 380 000 ecun suuruisen ennakon. Tätä ennakkoa ei maksettu Centro informativo per la collaborazione tra le imprese e la promozione degli investimenti in Sicilia SpA:lle (jäljempänä CIS), joka on kyseisen tuen osalta välittäjänä toimiva vastuullinen elin ja tämän asian kantaja.

CIS:n ja komission välinen sopimus

11 Hyväksymispäätöksen 1 artiklan toisen kohdan mukaisesti CIS ja komissio tekivät 2.9.1993 sopimuksen hyväksymispäätöksellä myönnetyn yleiskattavan tuen käyttöä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamiseksi (jäljempänä CIS:n ja komission välinen sopimus).

12 CIS:n ja komission välisen sopimuksen 1 artiklan toisen kohdan mukaan yhteisön tukitoimen "tarkoituksena on sellaisen keskuksen luominen, joka tarjoaa yrityksille, etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille, — — sekä erityisiä tietopalveluja että palveluja, joiden tarkoituksena on kehittää yritysaloitteita milanolaisten yritysten tai näihin yhteydessä olevien yritysten kanssa".

13 Kyseisen sopimuksen 5 artiklassa kuvataan seitsemän toimenpidettä, jotka CIS:n pitää toteuttaa yhteisön tukitoimien yhteydessä:

— toimenpide nro 1: tiedotuskeskuksen organisoiminen

— toimenpide nro 2: sisilialaisia yrityksiä koskevan tietojärjestelmän luominen

— toimenpide nro 3: kehittyneen tietopalvelun tarjoaminen yrityksille

— toimenpide nro 4: investointi- ja yhteistyökokonaisuuksien luominen

— toimenpide nro 5: ulkopuolisten toimistojen käyttäminen

— toimenpide nro 6: yhteistyön edistäminen

— toimenpide nro 7: markkinointi ja viestintä.

Toimenpide nro 1:n tarkoituksena oli erityisesti "perustaa ja organisoida sisilialaisten yritysten markkinoille integroitumisen helpottamiseksi palvelukeskus kansallisiin ja kansainvälisiin palveluverkostoihin pääsyä varten".

14 CIS:n ja komission välisen sopimuksen 14 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Komissio voi jäsenvaltion suostumuksella — jos välittäjä laiminlyö vakavalla tavalla velvoitteitaan — peruuttaa milloin tahansa tämän sopimuksen nojalla annetut maksusitoumukset; välittäjällä on oikeus korvaukseen niistä menoista, jotka johtuvat ennen sopimuksen irtisanomisen tiedoksiantoa yleiskattavan tuen täytäntöönpanoa varten annetuista sitoumuksista ja suoritetuista toimista."

CIS:n ja Regione Sicilianan väliset sopimusneuvottelut

15 CIS pyysi 12.11.1993 päivätyllä komissiolle, Italian viranomaisille ja Regione Sicilianalle osoittamallaan kirjeellä hyväksymispäätöksen 3 artiklan mukaisten määräaikojen (eli 31.12.1993 kaikkien oikeudellisesti sitovien sitoumusten tekemiselle ja 31.12.1995 menojen toteutumiselle) pidentämistä vuodella.

16 Kyseisessä kirjeessä selitettiin, että CIS:n ja Regione Sicilianan välisen sopimuksen, jonka nojalla Regione Siciliana maksaa osuutensa CIS:lle, tekemisen myöhästyminen johtui Consiglio di giustizia amministrativan (Sisilian alueellinen tuomioistuin) kannan viivästyneestä antamisesta, minkä takia CIS:n ja komission välisen sopimuksen voimaantulon edellytyksenä olevien pankkitakausten saaminen oli myöhästynyt.

17 Komissio pidensi taloudellisten sitoumusten vastattavaksi ottamiselle varattua määräaikaa 31.12.1994 saakka.

18 CIS ja Regione Siciliana tekivät 13.12.1994 sopimuksen Regione Sicilianan myöntämän tuen, joka täydensi EAKR:sta maksettavaa tukea, käyttöä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamiseksi (jäljempänä CIS:n ja Regione Sicilianan välinen sopimus).

19 CIS:n ja Regione Sicilianan välisen sopimuksen 15 artiklassa määrättiin kuitenkin, että kyseisen sopimuksen voimaantulon edellytyksenä oli lisäksi, että alueellinen hallintoviranomainen antaa asetuksen ja että tilintarkastustuomioistuin myötävaikuttaa kyseisiltä osin. Kyseisten edellytysten oli täytyttävä 29.3.1995 mennessä, joka oli sopimuksen voimaantulopäivä.

20 CIS:n ja Regione Sicilianan välisen sopimuksen 11 artiklan mukaan Regione Siciliana voi milloin tahansa peruuttaa sopimuksen nojalla annetut sitoumukset, jos välittäjä laiminlyö erittäin vakavalla tavalla velvoitteitaan; kuitenkin "välittäjällä on oikeus korvaukseen niistä menoista, jotka johtuvat ennen sopimuksen irtisanomisen tiedoksiantoa yleiskattavan tuen myöntämistä varten annetuista sitoumuksista ja toteutetuista toimista".

21 CIS toteutti vuonna 1994 lainoilla, joiden vakuutena oli sen yhtiöpääoma, ensimmäisen toimenpiteen, joka piti toteuttaa yhteisön toimenpiteenä ja joka oli "perustaa ja organisoida sisilialaisten yritysten markkinoille integroitumisen helpottamiseksi palvelukeskus kansallisiin ja kansainvälisiin palveluverkostoihin pääsyä varten". Näihin toimiin kuului erityisen henkilöstön palkkaaminen ja erityisten taloudellisten voimavarojen käyttäminen konkreettisen avun antamiseksi alueellisella ja yhteisön tasolla toimiville elimille ja kontaktien luomiseksi yrityksiin ja yhdistyksiin. CIS:n mukaan nämä toimet oli toteutettava, koska muuten kertynyttä viivettä ei olisi saatu kiinni. CIS antoi selvityksen näistä toimista komissiolle Italian valtion ja aluehallinnon viranomaisten välityksellä.

22 Palermossa pidettiin 15.12.1994 hankkeen valvontaelimen kokous, johon osallistui CIS:n edustajia ja komission aluepolitiikan pääosaston virkamies. Kokouksessa tämä virkamies ilmoitti, että CIS:n hallituksen päätös, joka koskee täytäntöönpanohanketta ja CIS:n sitoutumista hankkeen täytäntöönpanoon, voi kuulua hyväksymispäätöksen 3 artiklan mukaiseen määritelmään "sitoumukset, jotka on otettu vastattaviksi ennen 31.12.1994".

Hyväksymispäätöksen 3 artiklan mukaisten määräaikojen pidentämistä koskeva toinen hakemus ja kanteen kohteena oleva päätös

23 Regione Siciliana teki joulukuun 1994 aikana komissiolle uuden hakemuksen EAKR:n tuen myöntämistä koskevien määräaikojen pidentämiseksi, mutta komissio hylkäsi sen.

24 Komissio antoi 21.9.1995 päivätyllä kirjeellään CIS:lle tiedoksi, että se oli hylännyt Regione Sicilianan määräaikojen pidentämistä koskevan hakemuksen ja pyysi CIS:ää ilmoittamaan toteutuneiden menojen määrän EAKR:n osuuden määrittämiseksi:

" — — Ilmoitamme teille, että komissio ei ole voinut hyväksyä taloudellisten sitoumuksien tekemiselle varattujen määräaikojen pidentämistä koskevaa hakemustanne, koska päätöksiä sitoumuksista suhteessa edunsaajayrityksiin ei ole tehty, vaikka aikaisemmin jo myönnettiin vuoden pidennys (joka päättyi 31.12.1994). Tarvitsemme lisäksi viivytyksettä tiedon tekemienne sitoumusten määrästä oman osuutemme määrittämiseksi."

25 CIS totesi 20.10.1995 eli sen jälkeen, kun komissio kieltäytyi pidentämästä yleiskattavan tuen täytäntöönpanolle varattuja määräaikoja, että se ei voi jatkaa hanketta, joka oli sen toimialana, ja päätti purkaa yhtiön ennenaikaisesti, minkä seurauksena yhtiö asetettiin selvitystilaan.

26 Saadakseen korvauksen siitä osuudesta hankkeen toteuttamisessa syntyneistä kuluista, joka oli Regione Sicilianan vastuulla, CIS esitti kyseisen alueen viranomaisille luettelon tässä yhteydessä suoritetuista menoista, joiden kokonaismäärä oli 711 587 000 Italian liiraa (ITL). CIS pyysi lisäksi Regione Sicilianaa tekemään vastaavan korvauspyynnön, joka koskee Italian valtionvarainministeriön hallinnassa olevia EAKR:sta maksettuja varoja.

27 Italian viranomaiset toimittivat 9.3.2001 päivätyllä kirjeellään komissiolle selvityksen CIS:lle tuen yhteydessä aiheutuneista menoista ja niihin liittyvät asiakirjat, joista käy ilmi, että alueellisten viranomaisten hyväksymä määrä on 688 505 743 ITL.

28 Komissio ilmoitti 27.12.2001 päivätyllä kirjeellään päätöksestään aloittaa asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan mukainen menettely ja pyysi Italian viranomaisia ja tuensaajaa esittämään huomautuksensa. Tässä kirjeessä ilmoitettiin, että komissio aikoi peruuttaa EAKR:n tuen ja vaatia maksetun ennakon palauttamista sillä perusteella, että toimitetut asiakirjat "osoittivat selvästi, että ilmoitetut menot liittyvät vain [CIS:n] toiminnan aloittamiseen" eikä niihin kuulu tiedotukseen, avustamiseen tai edistämiseen liittyviä toimia, vaikka CIS:n olisi pitänyt suorittaa näitä toimia sen ja komission välisen sopimuksen mukaisesti, minkä perusteella komissio voi käsityksensä mukaan katsoa, että "[CIS:n] kaikki toiminta päättyi 6.12.1995 eikä se koskaan harjoittanut varsinaista toimintaa".

29 Regione Siciliana ilmoitti 11.3.2002 päivätyllä kirjeellään komissiolle CIS:n selvitysmiehen huomautukset päätöksestä aloittaa asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan mukainen menettely. Tässä kirjeessä todettiin, että Italian viranomaiset olivat ilmoittaneet komissiolle, että Regione Sicilianan tekemän vahvistuksen perusteella hyväksytyt menot olivat 688 505 743 ITL ja että nämä menot aiheutuivat CIS:lle toimenpide nro 1:n, joka oli tiedotuskeskuksen organisoiminen, toteuttamiseen liittyvien toimien yhteydessä ja että CIS:n hallitus oli tehnyt useita päätöksiä tuen mukaisista toimenpiteistä, kuten toimenpide nro 3:n, joka oli kehittyneen tietopalvelun tarjoaminen yrityksille, jota varten oli määritelty tarpeelliset tietokannat ja henkilöstöresurssit, ja toimenpide nro 5:n, joka oli ulkopuolisten toimistojen käyttäminen, jonka toteuttamisen vaatimista hankkeista oli tehty päätös, osalta. Tässä kirjeessä ilmoitettiin lisäksi, että hankkeen toteuttamisen viivästyminen ei johdu CIS:n toiminnasta tai passiivisuudesta, vaan siitä, että CIS:n ja Regione Sicilianan välisen sopimuksen tekeminen myöhästyi, mistä seurasi kyseisen alueen rahoitusosuuden saamisen myöhästyminen.

30 Komissio peruutti Italian tasavallalle osoittamallaan 15.11.2002 tehdyllä päätöksellä C(2002) 4155 (jäljempänä kanteen kohteena oleva päätös) EAKR:sta hyväksymispäätöksellä myönnetyn 6 760 000 ecun suuruisen tuen ja vaati Italian viranomaisia palauttamaan ennakon, joka maksettiin kyseisen tuen nojalla.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

31 Kantaja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 14.3.2003 toimittamallaan kannekirjelmällä.

32 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja se pyysi prosessinjohtotoimena kantajaa ja komissiota esittämään useita asiakirjoja ja vastaamaan kirjallisesti useisiin kysymyksiin.

33 Kantaja noudatti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen prosessinjohtotoimena esittämää pyyntöä 31.12.2004 päivätyllä kirjeellä ja komissio 6.1.2005 päivätyllä kirjeellä.

34 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 1.2.2005 pidetyssä istunnossa. Kantaja toi tässä tilaisuudessa esille, että se ei riitauta kanteen kohteena olevaa päätöstä siltä osin kuin sillä peruutetaan tuki vaan pelkästään siltä osin kuin sillä ei myönnetä EAKR:n osuudesta korvausta niistä menoista, joita CIS:lle on aiheutunut tuen yhteydessä ja joiden summaksi on vahvistettu 688 505 743 ITL.

35 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa kanteen kohteena olevan päätöksen siltä osin kuin sillä ei myönnetä EAKR:n osuudesta korvausta niistä menoista, joita CIS:lle on aiheutunut tuen yhteydessä ja joiden vahvistettu määrä on 688 505 743 ITL

— velvoittaa komission vastaamaan oikeudenkäyntikuluista.

36 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan vastaamaan oikeudenkäyntikuluista.

Oikeudellinen arviointi

Asianosaisten lausumat

37 Kantaja vetoaa kanteessaan kahdeksaan perusteeseen, joista ensimmäinen koskee asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan rikkomista, toisessa väitetään komission syyllistyneen toimivallan väärinkäyttöön, kolmas koskee CIS:n ja komission välisen sopimuksen 14 artiklan rikkomista, neljäs koskee ylivoimaista estettä koskevan periaatteen loukkaamista, viides koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista, kuudes koskee oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista, seitsemäs koskee luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista ja kahdeksas koskee harkintavallan väärinkäyttöä.

38 Kantaja tuo toisen perusteen osalta tarkemmin esille, että komission piti tietää, että se, että se epää toiminnalle varattujen määräaikojen pidentämisen, johtaa väistämättä siihen, että toiminta, jonka piti johtaa yleiskattavan tuen täysimääräiseen täytäntöönpanoon, lakkaa.

39 Kantaja tuo kolmannella perusteellaan esille, että komissio rikkoi CIS:n ja komission välisen sopimuksen 14 artiklaa, sillä kyseisen määräyksen nojalla komissio voi peruuttaa sopimuksen nojalla annetut maksusitoumukset, jos välittäjä laiminlyö vakavalla tavalla velvoitteitaan; välittäjällä on kuitenkin oikeus saada korvaus niistä menoista, jotka ovat aiheutuneet kyseistä tarkoitusta varten tehdyistä sitoumuksista ja toteutetuista toimista. Komission olisi tässä tapauksessa siis mitä suurimmalla syyllä pitänyt myöntää korvaus CIS:lle tuen täytäntöönpanosta aiheutuneista menoista, koska toteutumatta jääminen ei johtunut CIS:n toimimattomuudesta vaan sen tahdosta riippumattomista seikoista ja koska CIS teki kaiken sen, minkä se pystyi, vaadittujen toimien toteuttamiseksi.

40 Komission mukaan CIS:n ja komission välisen sopimuksen 14 artiklaa ei voida soveltaa tähän tapaukseen, koska siinä tarkoitetaan tilannetta, jossa komissio yksipuolisesti irtisanoo sopimuksen. Käsiteltävänä olevassa asiassa on komission mukaan kyse siitä, että komissio peruuttaa yhteisön tuen sääntöjenvastaisuuksien tai hankkeen toteuttamisen ehtoihin nähden tapahtuneiden huomattavien muutoksien takia, ja asetuksen N:o 4253/88 24 artikla on ainoa sovellettava säännös.

41 Kantaja väittää lisäksi viidennessä perusteessa, että komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta, koska kun se hylkäsi niitä menoja, jotka CIS:lle oli jo aiheutunut, koskevan korvaushakemuksen, se ylitti sen, mikä on asianmukaista ja tarpeellista tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi (asia 15/83, Denkavit Nederland, tuomio 17.5.1984, Kok. 1984, s. 2171, 25 kohta ja asia T-216/96, Conserve Italia v. komissio, tuomio 12.10.1999, Kok. 1999, s. II-3139, 101 kohta). Näin ollen komission olisi pitänyt ottaa huomioon esillä olevan asian olosuhteet eikä sen olisi pitänyt tehdä päätöstä, jolla CIS:ää rangaistaan ja jolla se pannaan vastuuseen sellaisesta myöhästymisestä, josta vastuussa on Regione Siciliana. Kantaja korostaa tältä osin sitä, että se menetti kanteen kohteena olevan päätöksen johdosta oikeuden hyväksymispäätöksen mukaiseen koko tukeen, mitä se ei riitauta. Kantaja pitää kuitenkin suhteettomana toimenpiteenä sitä, että komissio kieltäytyi myöntämästä sille korvausta niistä menoista, jotka sille aiheutui hankkeen täytäntöönpanossa ja jotka ovat tosiasiallisesti syntyneet ja perusteltuja, minkä Italian viranomaiset ovat todenneet ja vahvistaneet, ja jotka kantajan mukaan komissio on alun perin hyväksynyt.

42 Komission mukaan koko tuen peruuttaminen ei loukkaa suhteellisuusperiaatetta, jos peruuttaminen on olosuhteisiin nähden perusteltua. Tässä tapauksessa komissio katsoi kansallisten viranomaisten toimittamien asiakirjojen perusteella ja sille asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan mukaan kuuluvan harkintavallan nojalla, että sen oli peruutettava yhteisön myöntämä tuki. Komissio korostaa erityisesti sitä, että ainoastaan yksi hankkeen mukaisesta seitsemästä toimenpiteestä toteutettiin ja että tämä toimenpide tarkoitti vain sellaisen organisaation luomista, jonka piti toimia perustana muiden toimenpiteiden toteuttamiselle, ja että mainittu organisaatio ei

voinut toimia, koska se asetettiin selvitystilaan lokakuussa 1995 eli jo ennen maksun määräpäivää ja joka tapauksessa ennen kuin se pystyi harjoittamaan toimintaa.

43 Seitsemännessä perusteessa kantaja väittää, että komissio on loukannut luottamuksensuojan periaatetta, koska kanteen kohteena olevalla päätöksellä peruutetaan koko tuki mutta huomioon ei oteta tämän toimenpiteen vaikutuksia CIS:lle, joka noudatti asiaa koskevia säännöksiä ja oli vakuuttunut toimivansa niiden mukaisesti ja joka oli vilpittömässä mielessä ja kykyjensä ja mahdollisuuksiensa mukaan toteuttanut kaikki yleiskattavan tuen täytäntöönpanon edellyttämät toimet. Näin ollen komission olisi kantajan mukaan pitänyt ottaa huomioon menot, jotka aiheutuivat tuen täytäntöönpanosta ja jotka oli säädetyn mukaisesti vahvistettu ja ilmoitettu, eikä tehdä päätöstä tuen peruuttamisesta ja jättää kyseisiä menoja korvaamatta.

44 Komission mukaan luottamuksensuojan edellytyksenä on yhteisön oikeuden mukaan kolme ehtoa eli ensinnäkin yhteisön toimielimen pitää olla antanut asianosaiselle täsmällisiä, ehdottomia ja yhdenmukaisia vakuutuksia, toiseksi näiden vakuutusten on oltava sellaisia, että ne saavat aikaan perustellun odotuksen sen henkilön mielessä, jolle ne on osoitettu, ja kolmanneksi annettujen vakuutusten on oltava sovellettavien normien mukaisia (asia T-203/97, Forvass v. komissio, tuomio 6.7.1999, Kok. H. 1999, s. I-A-129, s. II-705, 70 ja 71 kohta). Tässä tapauksessa mikään näistä kolmesta edellytyksestä ei täyty. Komission mukaan CIS on omasta aloitteestaan toteuttanut tukea vastaavat menot. Komissio ei tosin ole vastustanut tätä CIS:n aloitetta, mutta se väittää, että se ei myöskään pakottanut CIS:ää aloitteeseen, eikä tämän perusteella kantajalle ole voinut syntyä minkäänlaista perusteltua luottamusta menojen korvaamisen suhteen. Komissio tuo vielä esille, että hyväksymispäätöksessä ja CIS:n ja komission välisessä sopimuksessa todetaan, että yleiskattava tuki myönnettiin säädetyissä määräajoissa tapahtuvaksi tarkoitettua tiedotuskeskuksen avaamista ja toimintaa varten. Ei ole siis mitään säännöstä, jonka perusteella olisi voitu päätellä, että hankkeen täytäntöönpanosta aiheutuneet menot korvattaisiin, jos mainittu hanke ei toteudu.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

45 Kantajan hallinnollisessa menettelyssä esittämät tosiseikat ja perustelut, jotka kantaja toistaa oikeudenkäyntikirjelmissään, voidaan esittää tiivistettynä seuraavasti:

— CIS ei ole vastuussa mistään sääntöjenvastaisuuksista eikä se ole menetellyt tavalla, joka ei vastaa tuen täytäntöönpanon ehtoja; CIS on joutunut tilanteeseen ainoastaan Regione Sicilianan menettelyn vuoksi

— CIS on toteuttanut toimenpide nro 1:n ja ilmoittanut komissiolle tehneensä useita sitoumuksia, jotka koskevat etenkin toimenpiteitä nro 3 ja 5

— komissio ei ottanut huomioon valvontaelimen 15.12.1994 pidetyssä kokouksessa annettuja vakuutuksia; kokouksessa komission edustaja ilmoitti kantajan mukaan, minkä toimenpiteiden voidaan katsoa täyttävän edellytyksen ennen 31.12.1994 vastattaviksi otettavista sitoumuksista

— komissio ei ottanut huomioon, että sen kieltäytyminen määräajan pidentämisestä, jonka avulla sitovat oikeudelliset ja taloudelliset sitoumukset olisi voitu tehdä, johti siihen, ettei tuen yhteydessä toteutettaviksi suunniteltuja toimia voitu toteuttaa

— CIS:n asettaminen selvitystilaan oli näin ollen kantajan mukaan vain suoraa seurausta kyseisen määräajan pidentämisen epäämisestä, mikä tarkoitti väistämättä sitä, ettei tukea voitu panna täytäntöön

— komissio ei myöskään ottanut huomioon kannanottoaan, joka esitettiin komission 21.9.1995 päivätyssä kirjeessä, jossa se pyysi CIS:ää ilmoittamaan aiheutuneiden menojen määrän, jotta EAKR:n osuus voidaan määrittää.

46 On todettava, että perustelujen riittämättömyys tai puutteellisuus merkitsee EY 230 artiklassa tarkoitettua olennaisen menettelymääräyksen rikkomista ja sitä on pidettävä sellaisena oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvana seikkana, joka yhteisöjen tuomioistuinten on otettava huomioon viran puolesta (asia C-166/95 P, komissio v. Daffix, tuomio 20.2.1997, Kok. 1997, s. I-983, 24 kohta; asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 67 kohta ja asia T-206/99, Métropole télévision v. komissio, tuomio 21.3.2001, Kok. 2001, s. II-1057, 43 kohta).

47 On huomattava myös, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asianomaiselle vastaisen päätöksen perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimen tehneen toimielimen päättely siten, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimen laillisuuden (em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 63 kohta ja em. asia Métropole télévision, tuomion 44 kohta).

48 Tässä tapauksessa kanteen kohteena olevassa päätöksessä ei lausuta edellä mainituista tosiseikoista ja perusteluista eikä erityisesti siitä, voivatko nämä seikat olla perusteena CIS:lle ennen tuen peruuttamista aiheutuneiden menojen korvaamiselle vai eivät, vaikka kannanotto näihin seikkoihin on välttämätön, jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tutkia, onko kanteen kohteena oleva päätös perusteltu.

49 Kanteen kohteena olevan päätöksen kohdassa, joka koskee hankkeen etenemistä, todetaan vain, että "tuensaaja on asetettu selvitystilaan 20.10.1995" (kuudes perustelukappale), että selvitys menoista ja niihin liittyvät asiakirjat on toimitettu

komissiolle ja että tuensaajan ilmoittamat menot olivat 711 584 000 ITL, joista Regione Sicilianan viranomaisten tekemän tarkistuksen jälkeen hyväksyttiin 688 505 743 ITL (seitsemäs perustelukappale).

50 Kanteen kohteena olevan päätöksen kohdassa, joka koskee kyseessä olevan jäsenvaltion toimintaa (kymmenes perustelukappale), todetaan seuraavaa:

"Italian viranomaiset toimittivat 11.3.2002 päivätyllä kirjeellään pyydetyn lisäselvityksen, jonka oli laatinut [CIS:n] selvitysmies. Tässä selvityksessä vahvistettiin, että

— ilmoitetut menot olivat 711 584 000 ITL ja menot, jotka hyväksyttiin Regione Sicilianan viranomaisten tekemän vahvistuksen perusteella, olivat 688 505 743 ITL

— yleiskattavaan tukeen liittyvät toimet koskivat vain toimenpide nro 1:tä, joka oli tiedotuskeskuksen organisoiminen

— perusteeksi maksulle esitettiin, että asetetun tavoitteen toteutumatta jääminen ei johtunut CIS:n toiminnasta (tai toimimattomuudesta) vaan siitä, että CIS:n ja Regione Sicilianan välisen sopimuksen tekeminen myöhästyi, mistä seurasi kyseisen alueen rahoitusosuuden saamisen myöhästyminen."

51 Kanteen kohteena olevan päätöksen osassa, joka koskee komission tekemää arviointia (12 perustelukappale), todetaan vain seuraavaa:

" — —

— yleiskattavan tuen tarkoitusta, joka oli niiden toimien toteuttaminen, jotka on kuvattu [CIS:n ja komission] välisen sopimuksen 5 artiklassa, ei ole saavutettu, kun otetaan huomioon, että kyseisen artiklan mukaisista seitsemästä toimenpiteestä ainoastaan toimenpide nro 1, joka oli tiedotuskeskuksen organisoiminen, toteutettiin

— CIS:n esittämät perusteet eivät oikeuta ilmoitettujen ja CIS:n tiedotuskeskuksen perustamista koskevaan toimenpiteeseen liittyvien menojen huomioon ottamista. Yleiskattavan tuen epäonnistumiselle esitetyt syyt, jotka liittyvät Italian viranomaisten rahoitusosuuden saamisen myöhästymiseen, eivät oikeuta vaatimaan yhteisön rahoitusosuutta, koska tuki myönnettiin [CIS:n ja komission välisessä] sopimuksessa mainittujen toimien toteuttamista varten. Yleiskattava tuki myönnettiin tiedotuskeskuksen toimintaa varten. Kyseinen keskus ei ole tosiasiassa koskaan toiminut ja se asetettiin selvitystilaan, kun vain yksi niistä seitsemästä toimenpiteestä, jotka [CIS:n ja komission välisessä] sopimuksessa on mainittu, oli toteutettu. Näin ollen [CIS.n ja komission välisen] sopimuksen noudattamatta jättäminen on peruste yleiskattavan tuen muodossa myönnetyn tuen peruuttamiselle ja maksetun ennakon palauttamiselle."

52 On todettava, että kanteen kohteena olevassa päätöksessä ei mainita 2.9.1993, jolloin CIS:n ja komission välinen sopimus tehtiin, ja 20.10.1995, jolloin CIS asetettiin selvitystilaan, välisen ajanjakson tapahtumia.

53 Ensinnäkään kanteen kohteena olevassa päätöksessä ei mainita lainkaan CIS:n komissiolle 12.11.1993 tekemää ensimmäistä määräaikojen pidentämistä koskevaa hakemusta ja komission päätöstä pidentää 31.12.1994 saakka hyväksymispäätöksen 3 artiklan ensimmäisen kohdan mukaista taloudellisten sitoumusten vastattavaksi ottamiselle varattua määräaikaa.

54 Toiseksi kanteen kohteena olevassa päätöksessä ei myöskään mainita sitä, että komissio kieltäytyi myöntämästä toista määräaikojen pidennystä, jota pyysi Regione Siciliana, minkä automaattisena seurauksena oli se, ettei CIS voinut toteuttaa tukea. Komissio ei löytänyt näitä kahta asiakirjaa, kuten se ilmoitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle vastatessaan mainittujen asiakirjojen esittämistä koskevaan pyyntöön. On kuitenkin todettava, että hyväksymispäätöksen 3 artiklan toisen kohdan mukaan komissio voi siirtää myöhemmäksi kyseisiä määräpäiviä, jos se on perusteltua esitettyjen tietojen perusteella.

55 Kolmanneksi kanteen kohteena olevassa päätöksessä ei ole otettu huomioon komission 21.9.1995 päivättyä kirjettä CIS:lle, vaikka tässä kirjeessä ilmoitetaan CIS:lle, että "komissio ei ole voinut hyväksyä [toista] taloudellisten sitoumuksien tekemiselle varattujen määräaikojen pidentämistä koskevaa hakemusta, koska päteviä päätöksiä sitoumuksista suhteessa edunsaajayrityksiin ei ole tehty". On todettava, että tässä kirjeessä esitetty syy on ristiriidassa siihen nähden, mitä todettiin hankkeen valvontaelimen Palermossa 15.12.1994 pidetyssä kokouksessa, jossa oli läsnä CIS:n edustajia, komission aluepolitiikan pääosaston virkamies ja Regione Sicilianan virkamiehiä ja jossa kysymystä ennen 31.12.1994 vastattaviksi otettavista sitoumuksista käsiteltiin. Tässä kokouksessa komission virkamies ilmoitti, sen mukaan mitä asiasta ilmoitetaan asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan mukaisen menettelyn aloittamista koskevissa CIS:n huomautuksissa, jotka toimitettiin komissiolle 11.3.2002 ja joita komissio ei ole kiistänyt, että "juuri CIS:n tapauksessa voitaisiin katsoa, että päätös, jolla CIS:n hallitus hyväksyy toimenpiteiden täytäntöönpanoa koskevat hankkeet ja antaa yleisen sitoumuksen toteuttaa hanke sovitun mukaisesti, kuuluu käsitteeseen sitoumukset, jotka on otettava vastattaviksi ennen 31.12.1994". Tämän tulkinnan noudattamiseksi CIS:n hallitus siis teki 20.12.1994 useita hankkeen täytäntöönpanoon liittyviä päätöksiä, etenkin toimen-

pide nro 3:n (kehittyneen tietopalvelun tarjoaminen yrityksille), jota varten oli määritelty tarpeelliset tietokannat ja henkilöstöresurssit, ja toimenpide nro 5:n (ulkopuolisten toimistojen käyttäminen), jonka toteuttamisen vaatimista hankkeista oli tehty päätös, osalta.

56 Kanteen kohteena olevassa päätöksessä todetaan tältä osin, että vain toimenpide nro 1 (tiedotuskeskuksen organisoiminen) oli toteutettu, eikä siinä lausuta CIS:n 11.3.2002 päivätyssä kirjeessä esittämistä perusteista, jotka koskevat toimenpide nro 3:n ja toimenpide nro 5:n toteuttamista, vaikka niistä on tehty päätöksiä ennen kuin komissio epäsi toisen määräaikojen pidentämisen.

57 Neljänneksi kanteen kohteena olevassa päätöksessä jätettiin myös ottamatta huomioon komission 21.9.1995 päivätyn CIS:lle osoitetun kirjeen sisältö, jossa komissio pyytää CIS:ltä "viivytyksettä tiedon [sen tekemien] sitoumusten määrästä [komission] osuuden määrittämiseksi". Tämän pyynnön perusteella voidaan kohtuudella päätellä, että komissio oli suostunut korvaamaan osan CIS:lle tuen täytäntöönpanosta aiheutuneista menoista.

58 Kanteen kohteena olevassa päätöksessä, jolla peruutetaan tuki ja evätään kyseessä oleva korvaus sillä perusteella, ettei kaikkia CIS:n ja komission välisen sopimuksen 5 artiklan mukaisia toimenpiteitä toteutettu, ei otettu huomioon kyseisen sopimuksen 14 artiklan mukaista mahdollisuutta, että siinä tapauksessa, että välittäjä laiminlyö vakavalla tavalla velvoitteitaan, komissio voi peruuttaa kyseisen sopimuksen nojalla annetut maksusitoumukset, mutta "välittäjällä on [kuitenkin] oikeus korvaukseen niistä menoista, jotka johtuvat ennen sopimuksen irtisanomisen tiedoksiantoa yleiskattavan tuen täytäntöönpanoa varten annetuista sitoumuksista ja suoritetuista toimista". Jos kuitenkin ne menot, jotka ovat aiheutuneet yleiskattavan tuen täytäntöönpanosta, voidaan korvata siinä tapauksessa, että välittäjä on

laiminlyönyt vakavalla tavalla velvoitteitaan, on vaikea ymmärtää, miten näitä menoja ei voida korvata, kun kantaja ei ole syyllistynyt tällaisiin laiminlyönteihin.

59 Näin ollen kaikesta edellä mainitusta seuraa, että kanteen kohteena oleva päätös on perusteltu puutteellisesti siten, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi tarkistaa päätöksen lainmukaisuutta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi arvioida erityisesti kanteen kohteena olevan päätöksen lainmukaisuutta suhteellisuusperiaatteen ja luottamuksensuojan periaatteen kannalta.

60 Näin ollen kanteen kohteena oleva päätös on kumottava, koska komissio on rikkonut sille EY 253 artiklan mukaan kuuluvaa perusteluvelvollisuutta. Kanteen kohteena olevaa päätöstä ei ole perusteltu riittävästi siltä osin kuin on kyse vaatimuksesta korvata EAKR:n rahoitusosuudesta CIS:lle tuen yhteydessä aiheutuneet menot, joiden vahvistettu määrä on 688 505 743 ITL.

Oikeudenkäyntikulut

61 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian ja kantaja on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, komissio on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Euroopan aluekehitysrahastosta 16.2.1993 tehdyllä komission päätöksellä C(93) 256/4 myönnetyn tuen peruuttamisesta 15.11.2002 tehty komission päätös C(2002) 4155 kumotaan siltä osin kuin sillä peruutetaan tuki, joka koskee Centro informativo per la collaborazione tra le imprese e la promozione degli investimenti in Sicilia SpA:lle aiheutuneita menoja, joiden vahvistettu määrä on 688 505 743 Italian liiraa.**

2) **Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.**

Cooke García-Valdecasas Labucka

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä kesäkuuta 2005.

H. Jung J. D. Cooke

kirjaaja ensimmäisen jaoston puheenjohtaja